

Mitt samhälle, mitt liv

Rapport 2022

Ett projekt som pilottestats med målet att ta fram en metodik för hur ett ungdomsråd kan anpassas och formas inom SOS Barnbyar.

**SOS
BARNBYAR**

Fotograf: Isabell Sjöberg

Innehåll

- 3 Syfte**
- 4 Genomförande**
 - 4 Förberedelser
 - 5 Referensgrupp
 - 5 Valberedning
 - 5 Pilotprojekt ungdomsråd
- 6 Lärdomar**
 - 6 Trygghet och gemenskap
 - 7 Ge inte upp
 - 7 Utmaningar
 - 7 Stöd av yrkesverksamma
- 8 Framtida rekommendationer**
- 10 Sammanfattning**
- 11 Fortsättning**
- 12 Förändringsteori**

MITT SAMHÄLLE, MITT LIV.

Syfte

SOS Barnbyar vill genom ett ungdomsråd skapa goda förutsättningar för att ungdomar som är i eller lämnar samhällsvård ska vara delaktiga och ha inflytande i frågor som berör dem.

Projektet har syftat till att ta fram en metodik för hur ett ungdomsråd kan formas och passa vår organisation. Denna modell har under projektiden pilottestats med målet att efter projekttidens slut etablera ett lokalt ungdomsråd inom SOS Barnbyar som verkar för barn och ungas delaktighet och inflytande i Göteborg.

Projektet har även syftat till att efter projekttiden sprida modellen vidare till andra delar av organisationen såväl nationellt som internationellt.

Fotograf: Johan Bergling

Genomförande

Fotograf: Isabell Sjöberg

Förberedelser

Hösten 2021 började projektmedarbetare samla information om olika ungdomsråd i Sverige och SOS Barnbyars internationella Ungdomsråd (IYC), samt formulera en förändringsteori för projektet, det vill säga en logikmodell för resurser, aktiviteter, mål, resultat och effekter i projektet. Samtidigt skickades information ut till ungdomar som då var inskrivna i ungdomsprogrammet eller tidigare hade varit inskrivna i ungdomsprogrammet i Göteborg. Vi hade informationsmöte för att berätta om projektet och i november 2021 påbörjades sedan arbetet med ungdomarna. Initialt samlades tre ungdomar tillsammans med projektmedarbetare för att bilda en referensgrupp.

Referensgrupp

Referensgruppens arbete bestod bland annat av att titta på den förändringsteori som projektmedarbetare hade utarbetat och tycka till om den. Där framkom att det är viktigt att ge ökade möjligheter för ungdomar att engagera sig i olika samhällsforum, att de såg fram emot att få prata med andra ungdomsråd och utbyta erfarenheter med dem, att det kändes viktigt att få besöka Järvaveckan och att få möjlighet att ställa frågor till politiker. Det framkom även att det är viktigt att unga känner egenmakt och har en tro på sitt eget ledarskap.

Vidare fick referensgruppen arbeta med att "brainstorma" kring vad man skulle vilja fråga andra ungdomsråd, både engagerade ungdomar och yrkesverksamma. Ungdomarna i referensgruppen var även med och kontaktade andra ungdomsråd, genom att formulera mejl som vi skickade till yrkesverksamma som leder ungdomsråd.

Valberedning

Nästa steg i processen var att samla en valberedning där fyra ungdomar var delaktiga. Valberedningen formulerade de frågor som senare ställdes i intervjuerna med andra etablerade ungdomsråd. Intervjuerna genomfördes av ungdomar tillsammans med projektmedarbetare där representanter från både kommunala ungdomsråd och ungdomsråd från idéburna organisationer deltog. Ungdomarna fick själva välja hur mycket de ville att projektmedarbetaren skulle vara delaktiga under intervjun. Upplevelsen var att intervjuerna verkligen lyfte ungdomarna, dels att de kände att de klarat av det, men framför allt att intervjupersonerna förmedlade lust och engagemang som smittade av sig till ungdomarna i projektet.

Vidare diskuterades i valberedningen hur rekryteringen av ungdomar till själva ungdomsrådet skulle gå till, utifrån de lärdomar som gjordes i samband med intervjuerna av redan etablerade ungdomsråd. Således planerades för och genomfördes en ny omgång av intervjuer för att ta fram det som skulle bli projektets ungdomsråd.

Pilotprojekt ungdomsråd

Våren 2022 startade således SOS Barnbyars första ungdomsråd. Under månaderna som arbetet pågick gjordes studiebesök hos ett lokalt etablerat ungdomsråd, rådet fick lyssna till en inspirationsföreläsning om hur unga kan påverka, de deltog i workshop i Göteborg för att

utveckla och förbättra SOS Barnbyars ungdomsprogram till att på bästa sätt möta ungdomarnas behov.

Under en Stockholmsresa besöktes Järvaveckan som hade som tema att engagera och skapa framtidstro hos förstagångsväljare. Ungdomsrådet träffade även ledningsgrupp och en representant från styrelsen för SOS Barnbyar i syfte att prata om hur ett ungdomsråd inom organisationen kan se ut. De deltog också i en workshop med medarbetare från SOS Barnbyars programenhet för att fortsätta samtalet om hur ett ungdomsråd kan organiseras nationellt och vidare även forma ett eventuellt samarbete med SOS Barnbyars internationella ungdomsråd (IYC). Ungdomsrådet hade även en gemensam workshop med en referensgrupp i Stockholm för att fortsätta arbetet med att utveckla Ungdomsprogrammet i Sverige. Utifrån inspiration från andra ungdomsråd tillsammans med egna tankar och idéer som mognat under arbetets gång satte sig snart en tanke om hur vårt ungdomsråd inom SOS Barnbyar Sverige skulle kunna organiseras och fungera.

I slutfasen av projektet har ungdomar som deltar eller deltagit i ungdomsprogrammet Stockholm och Göteborg fått möjlighet att delta på ett digitalt informationsmöte om SOS Barnbyars internationella ungdomsråd (IYC). Syftet är att två ungdomar ska kunna väljas fram som representanter för Sverige. Detta kan vara en möjlig start på ett samarbete mellan det nationella och internationella ungdomsrådet.

Illustration från boken 101 Barnsliga Rättigheter © Mika Hyvönen

Lärdomar

Fotograf: Johan Bergling

Trygghet och gemenskap

I samtliga intervjuer med andra ungdomsråd har vikten av att skapa trygghet och ha roligt tillsammans tydliggjorts. Alla, både engagerade ungdomar och yrkesverksamma, har tryckt på värdet av att gruppen får lära känna varandra ordentligt och att det med fördel kan göras genom att göra roliga saker tillsammans. Det kan vara allt från kick-off och läger till att på en vanlig träff göra en rolig övning tillsammans för att få ett avbrott i arbetet. Likaså framkommer vikten av att bjuda på något att äta då ungdomarna många gånger kommer direkt från skolan och behöver fylla på med energi för att orka arbeta vidare. Vidare framkom att tidigare erfarenhet av ungdomsrådsarbete inte är så viktig, utan snarare har intresse och engagemang störst betydelse.

I utvärdering både av valberedningens och ungdomsrådets arbete och i samtal om upplägg har ovanstående lyfts upp och bekräftats som viktiga delar i skapandet av ett ungdomsråd. Genomgående har ungdomarna som deltagit i SOS Barnbyars projekt, både i valberedning och i ungdomsråd, tagit fasta på betydelsen av att känna sig trygg i gruppen likväl som att ha roligt tillsammans, och att detta många gånger går hand-i-hand. I diskussioner kring hur ungdomsrådet ska vara uppbyggt, exempelvis sluten eller öppen grupp, har frågan om trygghet varit bärande. Något som alla ungdomar även tagit upp som viktigt är att visa varandra respekt och tillåta olika åsikter i gruppen.

Ge inte upp

I utvärdering med ungdomarna i valberedningen uttryckte ungdomarna att de lärt sig allt ifrån hur man tar kontakt med andra och hur man formulerar mail, men framför allt att intervjua andra. Efter att ha intervjuat andra etablerade ungdomsråd, upplevdes ungdomarna mer självsäkra när det var dags att intervjua de ungdomar som visat intresse för ungdomsrådet.

I utvärdering av ungdomsrådet så framkommer att de lärt sig att och hur man som ung kan påverka i samhället, att ungdomars röst är viktig. "Jag lärde mig att man kan påverka samhället som ung", säger en av ungdomarna i utvärderingen. Att inte ge upp är också något som ungdomarna tagit med sig och återkommer till i samtal om saker som är viktigt. Om man inte får igenom förslag eller ett tillräckligt svar första gången, försök igen, hitta andra vägar att nå fram. Ungdomarna lyfter också att det är roligt att få lära sig mer, att få lära känna andra och att respektera andras åsikter.

Utmaningar

En utmaning som vi yrkesverksamma har sett under projektiden är att de ungdomar vi har i verksamheten ofta har många olika åtaganden i sitt liv, både vad gäller skola och arbete. De jobbar ibland extra efter skolan eller har en timanställning där de är beroende av att tacka ja till arbetspass de erbjuds. Detta har gjort att vi ibland har upplevt att det kan vara skört med få ungdomar som är delaktiga då det kan bli få ungdomar som faktiskt kan komma på en träff. Ungdomarna har en ambition att vara delaktiga, men verkligheten gör att annat ibland måste prioriteras. Vidare delar vi uppfattningen att frågan om att känna sig trygg i gruppen är oerhört viktigt. Från att vara lite trevande inför varandra och inför oss i början av pilottestet så kunde vi se en gemenskap växa fram mellan de ungdomar som regelbundet deltog på träffarna. Att förutom samtal kring viktiga frågor för projektet även ha tid för fika och att prata om allt mellan himmel och jord

och att få skratta tillsammans spelar också roll för att kunna slappna av med varandra. Resan till Stockholm, där vi fick möjlighet att både arbeta och uppleva roliga saker tillsammans, stärkte gruppens gemenskap ytterligare. Att bjuda på något att äta i samband med en träff kan tyckas basalt, men är ändå något som har betydelse för att ungdomarna ska kunna komma direkt efter skola eller arbete.

Under projektidens gång har vi upplevt att det varit svårt för ungdomarna att driva en specifik fråga. Istället har det mer handlat om att förstå möjligheten som finns att faktiskt kunna påverka, och vilka vägar man kan ta för att nå fram. Att det handlar om att inte ge upp och att man är starkare tillsammans. Efter tid har det kommit upp frågor som ungdomarna i pilotprojektet lyft som viktiga och där en svårighet är vad som är en rimlig fråga för ett ungdomsråd inom vår organisation att arbeta med. Utifrån detta kan vi se vikten av att ungdomsrådet får ett tydligt uppdrag eller en fråga att sätta sig in i från organisationen. Detta för att skapa en tydlig plattform och grund för ungdomsrådet, varifrån ungdomsrådet sedan kan växa och stärkas i sin roll som en självklar aktör inom organisationen.

Stöd av yrkesverksamma

I intervjuer med andra ungdomsråd har det framkommit att det finns en eller två yrkesverksamma knutna till ungdomsrådet. Deras roll har varit stöttande, både under rådets träffar men även i kontakt med organisationen/ förvaltningen. Behovet av yrkesverksamma som stöttar SOS Barnbyars ungdomsråd bekräftas även av pilotgruppen i projektet, som uttryckt en önskan om att det ska finnas. Det är även något som vi som projektmedarbetare ser ett behov av, där styrkan ligger i att vara två som kan finnas med och dela på ansvaret. Det blir då inte lika skört när två är insatta i arbetet och pågående processer, även om kanske bara en behöver finnas med vid ett specifikt ungdomsrådsmöte.

Fotograf: Johan Bergling

“Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.”

(artikel 12, Barnkonventionen)

“Barn har rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter.”

(artikel 13, Barnkonventionen)

Framtida rekommendationer

Med ovanstående artiklar i barnkonventionen som grund kommer vi här ta upp de rekommendationer som vi anser är viktiga för ett framtida ungdomsråd, hur det kan formas och vad som är bra att tänka på. Vi vill på detta sätt belysa hur viktigt det är att ungdomsrådet som helhet och representanterna som individer känner att deras erfarenhet och synpunkter tas tillvara och ses som viktiga i SOS Barnbyars arbete. Det är en fråga om trovärdighet vad gäller organisationens syn på ungas delaktighet. Rekommendationerna har tagits fram utifrån våra lärdomar och det vi har sett i projektet. Samtliga punkter har diskuterats och är i samråd med ungdomarna i pilottestet.

- En lagom stor grupp för ungdomsrådet är ca 10-15 personer. Detta är en tillräckligt stor grupp där eventuella bortfall vid en träff inte påverkar arbetet, samtidigt som gruppen inte är större än att det finns förutsättningar för att skapa en trygghet och de olika ungdomarna ska våga komma till tals. Gruppen bör vara sluten men där ytterligare ungdomar kan bjudas in vid särskilda tillfällen gällande en viss fråga exempelvis.
- Rådet rekommenderas ha en eller två ungdomar som ordförande och som då har ett större ansvar. Det kan handla om att förbereda möten, skriva dagordning och bjuda in, till att hålla i möten. Dessa ungdomar anger frivilligt intresse och eventuell röstning sker. Uppdraget som ordförande kan rimligtvis vara på ett år. Ordförande för ungdomsrådet bör få arvode för sitt utökade ansvar.
- Det bör finnas två yrkesverksamma från organisationen kopplade till ungdomsrådet, som har en stöttande och samordnande funktion, exempelvis i frågor som ungdomarna önskar lyfta.
- Trygghet och gemenskap är viktiga grundpelare i ett fungerande ungdomsråd där alla ungdomar kan känna att de vågar uttrycka vad de tycker och tänker. Därför bör rådet ges tid och möjlighet att lära känna varandra, för att skapa bästa möjliga förutsättning för vidare arbete i rådet. En kick-off i form av läger eller liknande rekommenderas.
- För att öka känslan av delaktighet och ansvar skulle ungdomsrådet kunna ha en egen budget alternativt möjlighet att söka pengar där de själva kan påverka vad de vill använda dem till. Det kan till exempel vara i syfte att skapa engagemang i en fråga, boka en föreläsare eller göra något gemensamt i gruppen.
- Det kan vara bra att ha regelbundna inspirations- och utbildningstillfällen för ungdomarna i rådet. Detta i syfte att öka kunskap om exempelvis demokrati och rättigheter, samt inte minst för att skapa engagemang i en fråga.
- Ungdomsrådet bör ha sina egna kanaler inom sociala medier som ungdomarna själva ansvarar för att uppdatera. Kanalen kan syfta till att sprida kunskap samt lägga ut aktuella händelser och aktiviteter inom ungdomsrådet.
- Under projekttiden har det beslutats att ungdomsprogrammet i Stockholm ska bedrivas permanent och rekommendationen är därför att det bör finnas ett ungdomsråd även där. De två ungdomsråden arbetar lokalt i Göteborg respektive Stockholm men bör samarbeta kring gemensamma frågor som är av mer nationell karaktär, så som ett nationellt ungdomsråd.
- Det nationella ungdomsrådet kan skapas av representanter från de lokala ungdomsråden. Arbetet med rådet kan ske digitalt men man bör även få träffas fysiskt förslagsvis en till två gånger per år, så som ett gemensamt helgläger där man varvar arbete kring ett tema med att ha roligt tillsammans för att stärka gemenskapen.
- Det bör finnas en direktkanal för ungdomsrådet till styrelse och ledningsgrupp så att ungdomsrådet på egen hand kan lyfta frågor till styrelsen. Rådet bör spela en rådgivande roll när det gäller SOS Barnbyars viktigaste prioriteringar i fråga om påverkansarbete, styrningsbeslut och evenemang. Ungdomsrådet bör också ansvara för att ta upp frågor och diskussioner som andra ungdomar i programmet har tagit initiativ till. Det kan vara förslag, problem som de vill ta upp eller stöd som de söker.
- Ledningsgrupp och styrelse bör använda sig av ungdomsrådets synpunkter innan beslut, relevanta för ungdomarna eller där ungdomarna har expertis, fattas. Förslagsvis kan ungdomsrådet fungera som en remissinstans, där ledningsgrupp och/eller styrelse skickar remiss till ungdomsrådet så att de ska få möjlighet att lämna sina synpunkter på frågor som på ett eller annat sätt är kopplade till målgruppen i ungdomsprogrammet likväl som allmänt ungdomsrelaterade frågor.
- För att ungdomarna i ungdomsrådet ska känna sig delaktiga och att deras arbete, erfarenhet och kompetens på riktigt har betydelse inom SOS Barnbyar, kan det vara bra att organisationen kan stötta ungdomsrådet att komma igång med en viss fråga eller ett uppdrag i starten.
- Vi ser det som en fördel om de ungdomar som deltagit i projektet har möjlighet att vara med under uppstarten och rekryteringen av nya medlemmar till ungdomsrådet.

Fotograf: Isabell Sjöberg

Sammanfattning

”Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi har ungdomsråd i SOS Barnbyar.”

Detta citat kommer från en av ungdomarna i utvärderingen. Den sammanfattar på ett kort och koncist sätt projektet och ungdomarnas syn på delaktighet, där det har blivit tydligt att ungdomarna vuxit med projektet och själva fått en annan syn på delaktighet och möjligheten att påverka som ung.

En sak som varit tydligt genom hela projektet är betydelsen av att känna gemenskap och trygghet med gruppen. Detta framkom tidigt under de intervjuer vi gjorde med andra redan etablerade ungdomsråd, men är också något som bekräftats av ungdomarna i projektet. Även vi som yrkesverksamma ser den resa som ungdomarna i gruppen gjort, från att vara lite mer försiktiga inför varandra till att våga prata och uttrycka sig på ett mer avslappnat sätt. Något som också förmedlades till oss i intervjuerna var att det är viktigt att ha någon eller några yrkesverksamma som stöttar ungdomsrådet, som finns i bakgrunden och kan hjälpa till när vägledning eller praktik hjälp behövs. Även ungdomarna i vårt pilotprojekt har önskat detta, likaså kan vi se vinsten i att det finns yrkesverksamma som känner ungdomarna och gruppen och kan stötta de processer som är i gång.

Då delaktighet genom ungdomsråd, och möjligheten att få vara med och påverka, är något nytt för många av våra ungdomar, ser vi att det skulle vara bra med någon form av kunskapshöjande del kring demokrati och rättigheter som kan stärka ungdomarna. Utöver det ser vi också att det är av stor betydelse att ungdomsrådet får ett tydligt uppdrag och mandat från ledningsgrupp och styrelse. Detta för att undvika att ungdomsrådet endast blir symboliskt, utan istället faktiskt blir en självklar del inom SOS Barnbyar i Sverige.

Fortsättning

Med bas i denna rapport lämnades ett underlag in till Ledningsgrupp och styrelse för beslut den 12 december 2022. Beslutet var positivt och SOS Barnbyar har beslutat att etablera ett nationellt ungdomsråd med 10–15 medlemmar från SOS Barnbyars ungdoms- och familjestärkande program. Rådet ska bygga på det ungdomsråd som skapats i Göteborg och som kommer skapas i Stockholm. En anställd inom SOS Barnbyar med expertis inom ungas delaktighet kommer stötta gruppen.

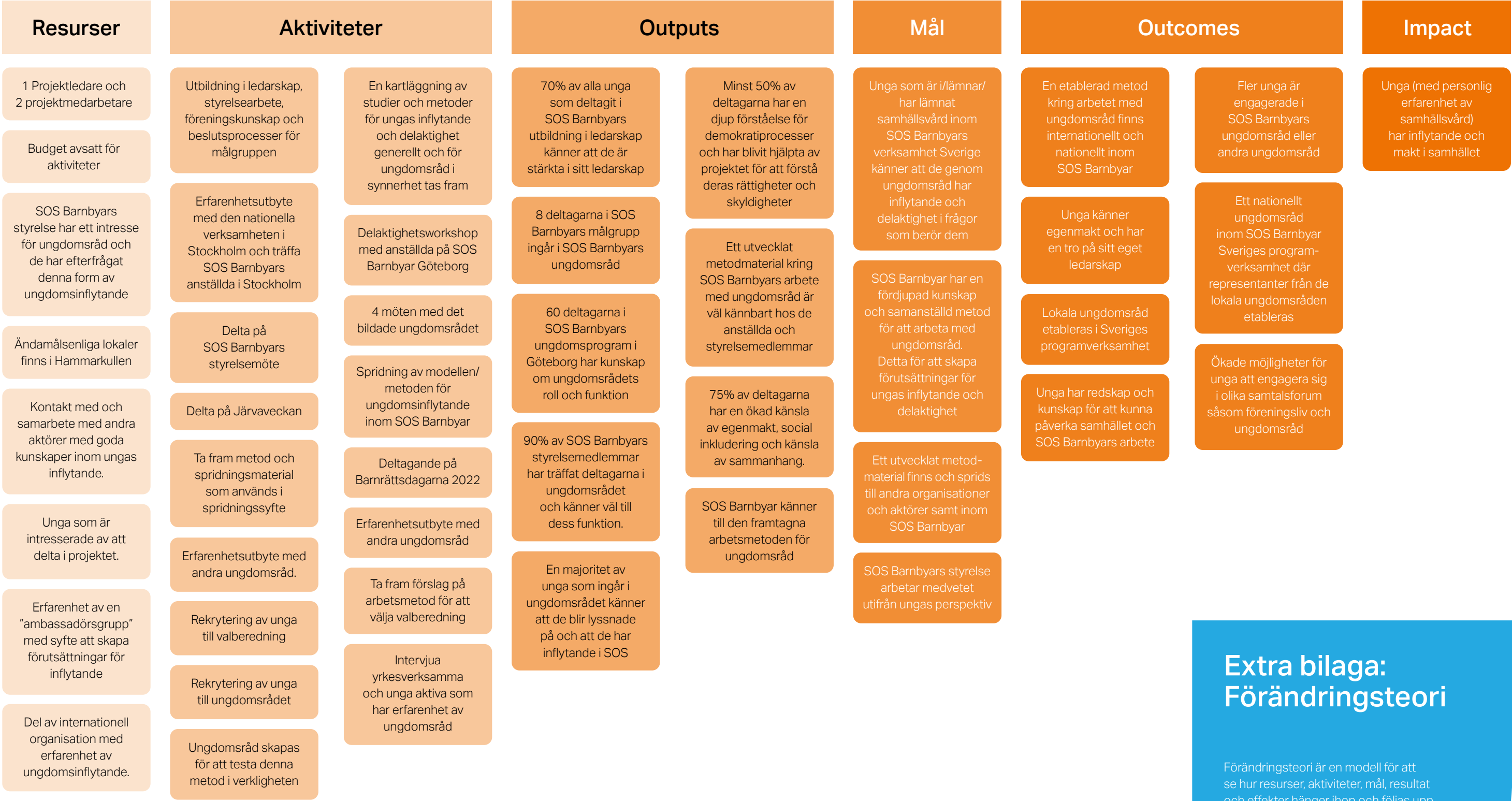
Ungdomsrådet har en egen budget på 10 000kr/år för att kunna organisera möten och driva egna initiativ och kampanjer. Separat budget finns för att arvodera gruppens medlemmar.

Ungdomsrådets uppdrag* inkluderar möjligheter att:

- Delta i två styrelsemöten per år
- Konsulteras gällande relevanta underlag som sedan ska behandlas i styrelsen

- Ge feedback på planerade styrelsemöten (agendor) och flaggar frågor de har åsikter kring
- Utbyta med ledningsgruppen gällande olika frågor och projekt
- Delta i kvartalsmöten med SOS Barnbyars gruppchef
- Leda egna initiativ och kampanjer (inom egen budget)
- Utbyta med Knas Hemma (Sveriges nationella care leavers nätverk) och bedriver påverkan på nationell nivå tillsammans.
- Representeras av två medlemmar i SOS Children's Villages International Youth Coalition och ser till att deras röster hörs i internationella sammanhang (ex. programplanering, projektutveckling, externa evenemang)

*Allt arbete ska ske under ungdomsrådets möten. Det förväntas inte att medlemmarna ska lägga ned egen tid på de olika uppgifterna om detta inte har bestämts tillsammans i rådet.

Extra bilaga: Förändringsteori

Förändringsteori är en modell för att se hur resurser, aktiviteter, mål, resultat och effekter hänger ihop och följas upp. Det är ett sätt att beskriva projektets förutsättningar, genomförande och förväntade resultat.

Vill du göra din röst hörd? Starta ett ungdomsråd!

Här kommer lite tips på saker som kan vara bra att tänka på:

- Samla ihop ett gäng som också vill påverka och förändra, kanske är det i en förening du är medlem i, eller kommunen du bor i. Kanske finns det någon vuxen i föreningen eller på fritidsgården som ni kan fråga om hjälp.
- Tidigare erfarenhet är inte så viktigt, huvudsaken är att ni vill engagera er!
- Bestäm hur ni vill träffas, hur ofta och när. Gör några regler tillsammans som ni känner är viktiga för er. Det kan vara att komma i tid, höra av sig när man inte kan komma, respektera varandras åsikter och liknande. Fundera på om ni vill ha en ordförande som håller i mötena.
- Prata ihop er kring vad ni vill påverka. Börja smått och väx tillsammans.
- Fika tillsammans! Kanske träffas ni direkt efter skolan och alla är lite hungriga. Då är det bra att få något gott i magen så att ni orkar jobba tillsammans.
- Och kom ihåg, HA ROLIGT TILLSAMMANS! Trivs ni med varandra och känner er trygga, då är det mycket lättare att också jobba tillsammans.

Rapport av:

Malin Wig
Ulrika Alenius
Hanna-Liisa Juntti

Har ni några funderingar är ni alltid välkomna
att kontakta oss på SOS Barnbyar!

Kontakt:

ungdomsråd@sos-barnbyar.se
08-545 832 00 (vxl)

**SOS
BARNBYAR**